

BELEIDSPLAN 2015

EUMEDION

INHOUDSOPGAVE	Blz.
1. VOORWOORD	5
2. AANDACHTSPUNTEN VOOR 2015	7
2.1 BELEIDSMATIG	7
2.2 DIALOOG MET BEURSVENNOOTSCHAPPEN EN AANDEELHOUDERSVERGADERINGEN 2015	11
2.4 VERANTWOORDELIJKHEDEN EUMEDION-DEELNEMERS	13
3. ONDERZOEK	14
4. EVENEMENTEN	15
5. DIENSTVERLENING	16
5.1 INFORMATIEVERSTREKKING	16
5.2 VERGADERINGEN VAN DEELNEMERS	17
6. COMMISSIES	18
6.1 JURIDISCHE COMMISSIE	18
6.2 VERSLAGGEVINGS- EN AUDIT COMMISSIE	18
6.3 ONDERZOEKSCOMMISSIE	18
6.4 BELEGGINGSCOMMISSIE	18
6.5 PUBLIC RELATIONS COMMISSIE	19
6.6 WERKGROEP BESTUURDERSBEZOLDIGING	19
7. INTERNE ORGANISATIE	20
7.1 WERVEN VAN NIEUWE DEELNEMERS EN ONDERHOUD VAN CONTACTEN	20
7.2 DEELNAME AAN HET MAATSCHAPPELIJK DEBAT	20
7.3 BESTUUR	20
7.4 SECRETARIAAT	21
8. CONTACT	22

SAMENVATTEND ACTIVITEITENOVERZICHT EUMEDION IN 2015

1. Beleidsmatig Nederland

- Mogelijke voorstellen tot wijziging van de Nederlandse corporate governance code
- Aanpassing Eumedion Best Practices Betrokken Aandeelhouderschap

2. Beleidsmatig internationaal

- -Wijzigingsvoorstel Europese richtlijnvoorstel aandeelhoudersrechten

3. Dialoog met beursvennootschappen en aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) 2015

- Dialoog met de belangrijkste Nederlandse beursvennootschappen en facilitering engagementactiviteiten door Eumedion-deelnemers
- Uitbreiding dialoog naar die ondernemingen die op het punt staan naar de beurs te gaan
- Binnen de dialoog ook behartiging van de belangen van obligatiehouders
- Toepassing Speerpuntenbrief 2015
- Rapportage evaluatie AVA-seizoen 2015

4. Activiteiten

- Monitoring naleving Eumedion Best Practices voor betrokken aandeelhouderschap door Eumedion-deelnemers
- Symposium 2015

5. Bedrijfsvoering

- Maandelijkse nieuwsbrief

Op grond van artikel 15.8 van de statuten van Eumedion wordt jaarlijks uiterlijk in de maand december door het Algemeen bestuur een jaarlijks beleidsplan, waaronder begrepen de begroting voor het volgende boekjaar, ter vaststelling voorgelegd aan de Vergadering van deelnemers. Op grond van artikel 4.3 jo. 3.2 van het Reglement Algemeen en Dagelijks bestuur is het Dagelijks bestuur, onder toezicht van het Algemeen bestuur, belast met de uitvoering van de activiteiten die in het beleidsplan zijn aangekondigd. De concrete uitvoering is, op grond van artikel 1.3 van het Reglement Directeur, gedelegeerd aan directeur van de Stichting.

1. VOORWOORD

Eumedion heeft in 2014 met haar deelnemers een diepgaande discussie gevoerd over haar strategie voor de komende vier jaar. Naar onze tevredenheid hebben wij vastgesteld dat de deelnemers de in 2008-2014 gevolgde strategie nog steeds kunnen onderschrijven. De boodschap die het bestuur en het secretariaat is meegegeven laat zich in het kort omschrijven als: behoud datgene wat we al doen en breidt de activiteiten op een aantal punten uit. Eumedion blijft zich de komende jaren derhalve richten op beleidsbeïnvloeding op het terrein van corporate governance en duurzaamheid en op het ondersteunen van de deelnemers bij hun engagement met Nederlandse beursvennootschappen. Wel werd het door de deelnemers wenselijk geacht om de doelstelling van Eumedion licht aan te passen, opdat de lange termijn beleggingshorizon van de deelnemers beter wordt benadrukt, alsmede de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de deelnemers. Ook zal in de doelstelling beter tot uitdrukking worden gebracht dat de Eumedion-activiteiten uiteindelijk tot doel hebben een bijdrage te leveren aan duurzame waardecreatie door de beursvennootschappen. Verder hebben de deelnemers verzocht om de reikwijdte van de in gang gezette dialogen met beursvennootschappen uit te breiden naar die vennootschappen die op het punt staan om naar de beurs te gaan, zodat de wensen van de deelnemers ten aanzien van de statutaire inrichting van de betreffende vennootschap en het te voeren beleid al in een vroege fase worden meegenomen. Ook hebben deelnemers verzocht om in de dialogen met de beursvennootschappen in 'normale' – *going concern* - situaties niet alleen hun belangen als aandeelhouders te mogen behartigen, maar ook die van obligatiehouders. Tot slot is het Eumedion-secretariaat verzocht om beleggersplatformen in andere Europese landen te helpen opzetten wanneer deze markten daar om vragen en deze initiatieven door de lokale institutionele beleggers worden gesteund. 2015 zal het eerste jaar zijn om de aanpassingen in de Eumedion-strategie in de praktijk te brengen.

Tegelijkertijd met de discussie over de aanpassingen in de strategie, heeft Eumedion met haar deelnemers gesproken over de contributiestructuur. Dit ook tegen de achtergrond van de voortgaande consolidatie van (kleine) pensioenfondsen en (middelgrote) vermogensbeheerders. Wij zijn verheugd dat de deelnemers steun hebben gegeven aan een nieuwe, toekomstbestendige contributiestructuur waarbij de grondslag voor de contributie gelijk is gebleven (belegd vermogen), maar die meer staffels bevat. De contributies over boekjaar 2015 zullen aan de hand van de nieuwe contributiestaffels worden geïnd.

In 2015 zal veel aandacht van het Eumedion-secretariaat uitgaan naar de onderhandelingen tussen de Europese Commissie en de Europese Raad van Ministers en het Europees Parlement over het voorstel tot wijziging van de richtlijn aandeelhoudersrechten. Dit voorstel bevat een precaire balans van nieuwe

EUMEDION

aandeelhoudersrechten en nieuwe verplichtingen voor institutionele beleggers. Eumedion kan zich in grote lijnen vinden in het huidige voorstel. Eumedion's inzet is dat in de onderhandelingen geen afbreuk wordt gedaan aan de precare balans tussen de in het voorstel opgenomen nieuwe rechten en verplichtingen. Verder hoopt en verwacht Eumedion dat de Monitoring Commissie Corporate Governance Code in 2015 concrete voorstellen zal doen tot wijziging van de Nederlandse corporate governance code. Eumedion vindt de huidige code gedateerd en niet meer 'state of the art'. Wijzigingsvoorstellen die voortkomen uit analyses naar de verschillende boekhoudkundige onregelmatigheden bij Nederlandse beursvennootschappen in de afgelopen jaren en naar nieuwe, internationale best practices zouden door Eumedion worden verwelkomd.

Eumedion ziet zich wederom gesteld voor een boeiend en uitdagend jaar. Eumedion hoopt ook in 2015 weer met de steun en de inzet van al haar deelnemers resultaten te boeken op beleidsmatig terrein en bij de individuele beursvennootschappen.

Den Haag, 11 december 2014.

Peter Borgdorff
(voorzitter)

Rients Abma
(directeur)

2. AANDACHTSPUNTEN VOOR 2015

Naar verwachting zullen de EU-onderhandelingen over het voorstel tot aanpassing van de richtlijn aandeelhoudersrechten in 2015 uitmonden in een compromis. Dit voorstel bevat voor institutionele beleggers zowel nieuwe rechten als nieuwe verplichtingen, zodat het voor Eumedion in 2015 één van de prioriteiten is om de huidige balans tussen nieuwe rechten en verplichtingen te bewaren. Een andere prioriteit zijn de verwachte voorstellen tot aanpassing van de Code Tabaksblat. Eumedion heeft zich de afgelopen jaren sterk gemaakt voor een modernisering van de corporate governance code; de laatste aanpassing dateert van vóór de financiële crisis (2008). Hieronder wordt een overzicht gegeven van belangrijkste aandachtspunten voor Eumedion in 2015.

2.1 Beleidsmatig – nationaal en Europees

2.1.1. *Wijziging richtlijn aandeelhoudersrechten*

In april 2014 heeft de Europese Commissie een voorstel tot wijziging van de richtlijn aandeelhoudersrechten gepubliceerd. Het richtlijnvoorstel wordt momenteel in de Europese Raad van ministers en in het Europees Parlement behandeld. Het is de verwachting dat de Europese instituties in 2015 een akkoord bereiken over de definitieve tekst van de aangepaste richtlijn. Het richtlijnvoorstel bevat een aantal nieuwe aandeelhoudersrechten (goedkeuring van significante ‘verbonden partijen transacties’, goedkeuring van het beloningsbeleid van het bestuur en stemmen over de uitvoering van het beloningsbeleid), maar ook een aantal nieuwe transparantieplichtingen voor institutionele beleggers. De Europese Commissie heeft ook voorstellen ter verbetering van de ‘stemketen’ gedaan. Volgens Eumedion heeft de Europese Commissie een goede, maar precaire balans bewerkstelligd tussen nieuwe aandeelhoudersrechten en aandeelhoudersverantwoordelijkheden. De inzet van Eumedion in de gesprekken met de Europese Commissie, vertegenwoordigers van de Europese Raad en van het Europees Parlement is om deze precaire balans te behouden. Institutionele beleggers moeten niet worden opgezadeld met uitsluitend extra lasten, wanneer daar geen extra rechten tegenover staan. Eumedion zal in het voorjaar van 2015, samen met andere koepels van institutionele beleggers – in Brussel een bijeenkomst met leden van het Europees Parlement organiseren om het standpunt van institutionele beleggers uit te dragen aan de sleutelpersonen op dit dossier in het Europees Parlement.

2.1.2. *Lange termijn beleggen*

In 2015 komt de Europese Commissie mogelijk met concrete voorstellen voor maatregelen om het lange termijn beleggen door institutionele beleggers te bevorderen. Dit ter uitwerking van de in maart 2014 door de Europese Commissie gepubliceerde mededeling over de langetermijnfinanciering van de

Europese economie. De Europese Commissie zou het, volgens de mededeling, wenselijk achten als meer institutionele beleggers duurzaamheids- en governance-informatie ('ESG') betrekken bij hun beleggingsbeslissingen. De Europese Commissie vindt dat nog te weinig institutionele beleggers beursgenoteerde ondernemingen op hun langetermijnprestaties beoordelen. Zij moeten volgens de Commissie worden gestimuleerd minder op de korte termijn te denken en meer op lange termijn. De Europese Commissie wil in dat kader mogelijk ook een studie doen naar de fiduciaire verantwoordelijkheid van institutionele beleggers en de vraag of duurzaamheid daar een integraal onderdeel van vormt. De vermeende kortetermijngeneigdheid en/of passiviteit van institutionele beleggers is een thema dat van groot belang is voor de deelnemers van Eumedion – institutionele beleggers met een lange termijn horizon. Het raakt bovendien aan het onderzoek dat Eumedion in 2012 heeft laten verrichten naar de gemiddelde 'houdtermijn' van aandelen in grote Nederlandse beursvennootschappen door een aantal grote Nederlandse pensioenfondsen en vermogensbeheerders. Daarnaast is het onderwerp relevant in het licht van het streven van Eumedion om 'betrokken aandeelhouderschap' te bevorderen. Eumedion heeft in de door de Europese Commissie georganiseerde rondetafeldiscussie in oktober 2014 de Commissie erop gewezen dat langetermijnaandeelhouders niet per definitie 'betrokken aandeelhouders' zijn. Bovendien blijkt uit het eerder genoemde onderzoek dat het met de vermeende kortetermijngeneigdheid onder institutionele beleggers nogal meevalt: de onderzochte institutionele beleggers houden gemiddeld 80% van hun aandelenpositie in een Nederlandse beursgenoteerde onderneming voor vijf jaar of langer aan en 55% zelfs langer dan tien jaar. Eumedion zou er voorstander van zijn als meer ondernemingen in hun jaarverslag een goed beeld geven van het langetermijn verdienmodel van de onderneming en de daaraan verbonden risico's ('geïntegreerde verslaggeving), zodat beleggers met een lange termijnhorizon een beter beeld krijgen van het langetermijn rendement/risicoprofiel van de onderneming. Eumedion voelt niet voor het (via extra stemrecht op extra dividend) 'belonen' van loyale aandeelhouders. Volgens Eumedion kunnen beursgenoteerde ondernemingen zelf al meer doen aan het 'managen' van hun aandeelhoudersbestand, zoals een aantal ondernemingen, waaronder ASML, NN Group en Euronext, recentelijk al hebben laten zien.

2.1.3 Voorstellen voor de vorming van een 'European Capital Markets Union'

De op 1 november 2014 aangetreden nieuwe Europese Commissie – onder voorzitterschap van Jean-Claude Juncker – heeft de vorming van een Europese 'Capital Markets Union' tot een van haar belangrijkste prioriteiten benoemd. De Europese Commissie heeft daarbij aangekondigd om ook te streven naar meer harmonisatie op het terrein van – onder meer – corporate governance en faillissementsrecht. Een hoge vertegenwoordiger van de Europese Commissie heeft eind 2014 gezegd dat de Europese Commissie gedurende haar termijn een 'single rule book' op corporate governance terrein te willen presenteren. Het is nog onduidelijk of de eerste voorstellen al in 2015 door de

Europese Commissie zullen worden gepresenteerd. Mocht dat het geval zijn dan zal Eumedion zich hier vanzelfsprekend een mening over vormen.

2.1.4 Mogelijke wijzigingen in de Nederlandse Corporate Governance Code

De Monitoring Commissie Corporate Governance Code ('Commissie Van Manen') bekijkt momenteel de wenselijkheid van een aanpassing van de Nederlandse corporate governance code. Eumedion heeft zich al meerdere malen voorstander van een aanpassing getoond. De Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers werken nog met een Code die stamt van vóór de financiële crisis; sommige best practice bepalingen kunnen nauwelijks nog best practice worden genoemd. Sommige bepalingen zijn omgezet in wetgeving. Nadat Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Italië, Denemarken en Noorwegen in 2014 hun corporate governance codes hebben aangepast, is het hoog tijd dat de Commissie Van Manen beoordeelt of de Code Tabaksblat nog wel 'state of the art' is en zo niet, in 2015 met voorstellen komt voor amendering. Eumedion zou graag zien dat in ieder geval kritisch gekeken wordt naar de codebepalingen over de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de internal auditfunctie en bestuurdersbezoldiging. Ook zou de Monitoring Commissie de aanbevelingen van de NBA Werkgroep Toekomst Accountantsberoep voor nieuwe codebepalingen moeten betrekken bij haar evaluatie.

2.1.5 Wetsvoorstel 'dwangakkoord'

Het kabinet zal in de loop van 2015 naar alle waarschijnlijkheid het wetsvoorstel 'dwangakkoord' naar de Tweede Kamer sturen. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om schulden van een onderneming buiten faillissement te saneren door aandeelhouders en obligatiehouders die hierbij onredelijk dwarsliggen te dwingen mee te laten werken. Doel is de problematische schulden praktisch, snel en met zo min mogelijk kosten aan te pakken om de onderneming van de ondergang te redden. Een akkoord tussen de onderneming en haar aandeelhouders en schuldeisers kan straks de basis vormen voor de sanering van schulden. Wanneer ten minste 2/3 van het obligatievermogen en ten minste 2/3 van het aandelenkapitaal van de relevante klassen van aandeelhouders met het voorstel voor schuldsanering instemmen, zal de rechtbank het akkoord algemeen verbindend verklaren. Ook wanneer deze meerderheden niet zijn gehaald, kan de rechtbank het akkoord verbindend verklaren wanneer zij van oordeel is dat de 'weigerachtige' schuldeisers en aandeelhouders "in redelijkheid" niet tot de tegenstem hebben kunnen komen. Aandeelhouders kunnen dan bijvoorbeeld tegen hun zin gedwongen worden om mee te werken aan de uitgifte van extra aandelen aan een bepaalde partij en obligatiehouders aan een verlenging van de terugbetalingstermijn. Eumedion zal de Tweede Kamer verzoeken betere waarborgen ter bescherming van aandeel- en obligatiehouders – en daarmee ook van de achterliggende belanghebbenden – in te bouwen.

2.1.6 Wetsvoorstel tot invoering van een collectieve schadevergoedingsactie

Het kabinet zal in 2015 waarschijnlijk een wetsvoorstel presenteren dat het voor aandeelhouders gemakkelijker maakt hun schade collectief verhalen. Representatieve belangenorganisaties krijgen namelijk de mogelijkheid om namens een groep gedupeerde aandeelhouders naar de rechter te stappen om een schadevergoeding te vorderen. De collectieve schadevergoedingsactie biedt vooral uitkomst als partijen niet bereid zijn in onderhandeling te treden om de schade collectief af te wikkelen of er niet in slagen te schikken (de gewenste 'stok achter de deur'). Eumedion steunt het wetsvoorstel. Volgens Eumedion bevordert het voorstel een collectieve afwikkeling van massaschade en bevat het de juiste balans tussen de belangen van gedupeerden om hun rechten te verwezenlijken en de belangen van aangesprokenen om beschermd te zijn tegen ongefundeerde of lichtvaardige massaclaims. Eumedion zal dit standpunt in 2015 uitdragen naar de Tweede Kamer.

2.1.7 Mogelijk richtlijnvoorstel inzake grensoverschrijdende fusies en splitsingen

De Europese Commissie komt in 2015 mogelijk met een voorstel om de regels betreffende grensoverschrijdende fusies en splitsingen te moderniseren. Mogelijk zullen in dat kader ook de rechten van minderheidsaandeelhouders bij grensoverschrijdende fusies binnen de EU vergaand worden geharmoniseerd. Eumedion is hier voorstander van. De huidige richtlijn betreffende grensoverschrijdende fusies bepaalt alleen dat EU-lidstaten eigen wet- en regelgeving mag opstellen ter bescherming van de positie van de aandeelhouders. De Nederlandse wetgever heeft bepaald dat aandeelhouders die tegen een grensoverschrijdende fusie hebben gestemd een verzoek mogen indienen tot schadeloosstelling. Eumedion vindt dat dit recht moet gelden voor de aandeelhouders van alle in de EU gevestigde beursgenoteerde ondernemingen.

2.1.8 Wetsvoorstellen ter implementatie van de nieuwe Transparantie- en Jaarrekeningrichtlijn

Het kabinet zal in 2015 de wetsvoorstellen ter implementatie van de nieuwe Europese Transparantie- en Jaarrekeningrichtlijn naar de Tweede Kamer sturen. Eumedion heeft de totstandkoming van deze nieuwe richtlijnen de afgelopen jaren gesteund. Zo steunt Eumedion de keuze van het kabinet om gebruik te maken van de mogelijkheid uit de nieuwe Transparantierichtlijn om beursgenoteerde ondernemingen vrij te stellen van de verplichting om op kwartaalbasis de markt *trading updates* te geven. Ook steunt Eumedion het voorstel om de mijnbouw-, gas-, olie en houtkapbedrijven te verplichten hun betalingen aan overheden openbaar te maken; de zgn. *country-by-country reporting*. Wel is de vraag of een dergelijke verplichting proportioneel is in het geval de betreffende, ontvangende overheid dergelijke openbaarheid verbiedt. Wetgeving van Angola, China, Kameroen en Qatar verbieden bijvoorbeeld de openbaarmaking van de betalingen aan de overheden in die landen.

2.1.9 Afronding onderhandelingen voorstel voor verordening inzake conflictmineralen

In 2015 kan waarschijnlijk een akkoord worden bereikt over de definitieve tekst voor een verordening inzake conflictmineralen. De Europese Commissie heeft in maart 2014 voorgesteld een EU-systeem van zelfcertificering op te zetten voor importeurs van tin, tantaal, wolfram en goud die ervoor kiezen op een verantwoorde wijze deze mineralen en ertsen uit conflictgebieden in de EU te importeren. Eumedion heeft dit voorstel gesteund en zal dit in de afrondingsfase van de onderhandelingen blijven uitdragen. Volgens Eumedion is het voorstel van de Europese Commissie een belangrijk signaal dat importeurs en smelterijen binnen de Europese Unie geacht worden openheid te verschaffen over de inkoop van mineralen en ertsen en dat zij toezien op het naleven van mensenrechten binnen de toeleveringsketen. Wel hecht Eumedion aan een gelijk speelveld voor producenten die zowel vallen onder de komende Europese verplichtingen betreffende conflictmineralen en die nu al vallen onder Amerikaanse verplichtingen.

2.1.10 Evaluatie over effecten IFRS in de EU

De Europese Commissie zal in 2015 evalueren of de verplichtstelling van het gebruik van de internationale financiële verslaggevingsstandaarden IFRS door Europese beursgenoteerde ondernemingen het beoogde effect heeft gehad. Sinds 2005 zijn alle Europese beursgenoteerde ondernemingen verplicht om hun jaarrekening op te stellen aan de hand van de door de International Accounting Standards Board (IASB) opgestelde IFRS. Doel hiervan was om de transparantie en vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen van Europese beursgenoteerde ondernemingen te vergroten. Dit zou op haar beurt moeten bijdragen aan een efficiëntere Europese kapitaalmarkt. De Europese Commissie zal beoordelen of deze voordelen zijn gematerialiseerd, of deze voordelen groter zijn dan de kosten en of de EU dit boekhoudsysteem ook in de toekomst moet behouden. Eumedion heeft zich in 2014 reeds voorstander getoond van het behoud van de verplichting voor alle Europese beursgenoteerde ondernemingen om de jaarrekening aan de hand van IFRS op te stellen.

2.1.11 Wetsvoorstel ter verbetering van de kwaliteit van accountantscontroles

De Minister van Financiën zal waarschijnlijk in 2015 met een wetsvoorstel komen om de kwaliteit van de accountantscontroles te verbeteren. Dit mede naar aanleiding van het in september 2014 gepubliceerde rapport van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) over de kwaliteit van de wettelijke controles door de Big 4-accountantskantoren. Hieruit blijkt dat de kwaliteit van de controles nog steeds niet aan de maat is: 45% van de door de AFM onderzochte controledossiers werd onvoldoende bevonden. De minister heeft aangekondigd dat alle grote en middelgrote accountantskantoren een raad van commissarissen (RvC) moet installeren die uit externe personen bestaat. De commissarissen moeten, evenals de bestuurders van de accountantskantoren, geschikt worden bevonden door de AFM. De AFM krijgt tevens de bevoegdheid om haar bevindingen over het accountantskantoor te delen

met de controlecliënt. Verder worden accountantskantoren verplicht gesteld om, in het geval de AFM de onderzochte controledossiers als onvoldoende aanmerkt, na te gaan of er toch op juiste gronden een goedkeurende controleverklaring is verstrekt. Eumedion vindt dit goede maatregelen, maar vindt dat het wetsvoorstel dient te worden aangevuld met de aanbevelingen die de NBA Werkgroep Toekomst Accountantsberoep aan de wetgever heeft gedaan. Dit betreft onder andere het voorstel om de rol van de AVA als formeel opdrachtgever van de accountant aan te scherpen.

2.2 Dialoog met beursvennootschappen en aandeelhoudersvergaderingen 2015

Net als in de afgelopen jaren blijft Eumedion haar deelnemers ook in 2015 ondersteunen bij het bezoeken van aandeelhoudersvergaderingen en het voeren van een dialoog met individuele beursvennootschappen. Dit doet het Eumedion door:

- Het faciliteren van een gezamenlijke dialoog met de belangrijkste Nederlandse beursvennootschappen, het maken van een zogenoemde scan voor milieu-, sociale en governanceprestaties (ESG-scan) ter voorbereiding hierop en het opstellen van een verslag van de dialoog. Eumedion heeft in deze dialoog geen eigen opvatting; het is aan de individuele deelnemers om tot een eigen beoordeling te vormen. De spelregels voor de gezamenlijke dialoog zijn opgenomen in de uitvoeringsregels van de Beleggingscommissie van Eumedion;
- Het faciliteren van de deelnemers in het bezoeken van aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) en het uitoefenen van het stemrecht daar onder andere door het rondsturen van de gegevens van de afgevaardigden van de deelnemers die de AVA's bezoeken;
- Het monitoren van de agenda's van de AVA's en de jaarverslagen van de Nederlandse beursvennootschappen, onder andere met het oog op het verzenden van een alert naar alle deelnemers in het geval er, volgens de Beleggingscommissie, een controversieel onderwerp op de agenda van de AVA staat;
- Het opstellen van een evaluatie van het AVA- en jaarverslagenseizoen en het verzenden van de speerpuntenbrief naar de Nederlandse beursvennootschappen.

Begin oktober 2014 heeft Eumedion de speerpuntenbrief voor het AVA-seizoen 2015 naar de Nederlandse beursvennootschappen gestuurd. De speerpuntenbrief roept de beursvennootschappen op om in de verslaggeving over boekjaar 2014 verdere stappen te zetten op het terrein van "geïntegreerde verslaggeving". Daarnaast vraagt Eumedion aandacht voor de effectiviteit van de interne risicobeheersing- en controlesystemen en van de internal auditfunctie. Andere zaken die vanuit beleggers de nodige aandacht zullen trekken zijn de nieuwe uitgebreide, ondernemings specifieke controleverklaring die de externe accountant voortaan verplicht bij de jaarrekening van beursvennootschappen dient te voegen. Deze uitgebreidere controleverklaring draagt bij aan een betere dialoog tussen aandeelhouders en de externe accountant tijdens de AVA. Verder zullen veel

vennootschappen, in anticipatie op de aankomende verplichting om periodiek van externe accountant te rouleren, een voorstel tot benoeming van een nieuwe externe accountant op de AVA-agenda plaatsen. Te verwachten valt dat aandeelhouders vragen zullen stellen bij de procedure van de voordracht.

Eumedion heeft in het kader van de herijking van de Eumedion-strategie besloten om binnen Eumedion-verband de dialoog uit te breiden naar die ondernemingen die op het punt staan naar de beurs te gaan. Voorts is afgesproken dat deelnemers in 'normale' – *going concern* – situaties in de dialogen met de beursvennootschappen ook (impliciet) de belangen van obligatiehouders kunnen behartigen.

Sinds begin 2013 voert een aantal Eumedion-deelnemers (Pensioenfonds Vervoer, Robeco en TKP Investments namens Pensioenfonds KPN, Pensioenfonds PostNL en Pensioenfonds TNT) gezamenlijk engagement met Nederlandse beursvennootschappen. Deze partijen hebben prof. dr. Paul Frentrop geselecteerd om namens hen als een soort "gevolmachtigd agent" op te treden in de dialogen met de ondernemingen. Waar mogelijk en zinvol trekken de betreffende beleggers samen op met andere Eumedion-deelnemers, die reeds zelfstandig engagement bedrijven. Eumedion-deelnemers die niet zelf de dialoog met ondernemingen kunnen aangaan, terwijl zij toch als betrokken aandeelhouders willen opereren, kunnen zich ook in 2015 aansluiten bij dit initiatief. Eumedion ondersteunt de engagementactiviteiten administratief en organisatorisch. In dat kader neemt Paul Frentrop tevens deel aan de vergaderingen van de Beleggingscommissie van Eumedion. De heer Frentrop rapporteert de deelnemers periodiek over de voortgang van de dialoog.

2.3 Verantwoordelijkheden Eumedion-deelnemers

Eumedion heeft in juli 2011 haar Best Practices voor betrokken aandeelhouderschap gepresenteerd. De best practices hebben onder andere betrekking op het stemmen door institutionele beleggers en het voeren van een dialoog met beursvennootschappen over hun ESG-prestaties en gelden per 1 januari 2012 voor alle Eumedion-deelnemers. Eumedion stelt elk jaar een monitoring rapport op. In 2014 heeft de Universiteit Maastricht een vergelijkend onderzoek gedaan naar alle in de wereld bestaande codes en richtlijnen voor institutionele beleggers en of de Eumedion best practices zich inhoudelijk met deze codes en richtlijnen konden meten. De aankomende verplichtingen uit het voorstel tot wijziging van de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten werden daarbij ook betrokken. Algehele conclusie was dat de Eumedion best practices nog steeds 'state of the art' zijn, maar dat op een aantal onderdelen verduidelijking gewenst is. Eumedion zal in 2015 naar aanleiding van dit onderzoek, de ontwikkelingen rondom de wijziging van de richtlijn aandeelhoudersrechten en de mogelijke wijziging van de Nederlandse corporate governance code bekijken of de best practices dienen te worden aangepast.

2. ONDERZOEK

Naast het al in paragraaf 2.4 vermelde onderzoek naar de naleving van de Eumedion best practices, zal de Onderzoekscommissie van Eumedion inventariseren welke onderwerpen zich mogelijk lenen voor fundamenteel onderzoek. Eumedion zal in ieder geval vervolgonderzoek laten verrichten naar de vermeende kortetermijngeneigdheid door institutionele beleggers. Concreet zal worden onderzocht of er in de praktijk sprake is van verschillende percepties van beleggers en ondernemingen over de investeringshorizon en of de eventuele verschillen in percepties daadwerkelijk de investeringshorizon van ondernemingen beïnvloeden.

Daarnaast blijft Eumedion in 2015 participeren in het Onderzoekscentrum Onderneming & Recht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Radboud Universiteit Nijmegen.

3. EVENEMENTEN

Net als in voorgaande jaren zal Eumedion in 2015 in het najaar een symposium organiseren over een actueel onderwerp in relatie tot corporate governance en duurzaamheid.

Daarnaast kunnen ad hoc bijeenkomsten en rondetafels worden georganiseerd over actuele onderwerpen, waarbij sprekers worden uitgenodigd om hun visie op de ontwikkelingen te geven.

4. DIENSTVERLENING

Eumedion biedt haar deelnemers diensten aan in relatie tot corporate governance en duurzaamheid. Eumedion informeert hun bijvoorbeeld over actuele ontwikkelingen op dat kernterrein en biedt aanvullende informatie, mocht dat nodig zijn, bij het formuleren en uitvoeren van een eigen stembeleid. De volgende diensten worden aangeboden.

5.1 Informatieverstrekking

- Nieuwsbrief

De nieuwsbrief van Eumedion blijkt door deelnemers én niet-deelnemers erg op prijs te worden gesteld. Eumedion gaat dan ook in 2015 door met de maandelijkse nieuwsbrief. In de nieuwsbrief worden de laatste ontwikkelingen op corporate governance- en duurzaamheidsgebied in Nederland en in de Europese Unie besproken, die van belang zijn voor institutionele beleggers. Voorts wordt daarin aandacht besteed aan opvallende zaken bij beursvennootschappen, standpunten van Eumedion, nationale en Europese wetgevingsinitiatieven op ESG-gebied en ontwikkelingen rond de Nederlandse corporate governance code.

- Handboek Corporate Governance

Op 1 januari 2013 is een nieuwe versie van het Handboek Corporate Governance in werking getreden. Het handboek bevat een aantal aanbevelingen die Eumedion-deelnemers kunnen betrekken bij het bepalen van het stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen van Nederlandse beursvennootschappen. Het handboek bevat ook een overzicht van de verantwoordelijkheden van institutionele beleggers bij Nederlandse beursvennootschappen. In 2015 zal het Handboek moeten worden aangepast in verband met de inwerkingtreding van nieuwe wetten en regels. Ook zal er een hoofdstuk over duurzaamheid en verantwoord beleggen aan worden toegevoegd.

- Alertservice controversiële agendavoorstellen

Zoals in paragraaf 2.2 beschreven, handhaaft Eumedion in 2015 haar alertservice ten aanzien van (controversiële) agendapunten van aandeelhoudersvergaderingen. De Eumedion-deelnemers kunnen deze alerts gebruiken voor het bepalen van het stemgedrag ten aanzien van deze agendapunten.

- Faciliteren van dialogen met Nederlandse beursvennootschappen

Zoals in paragraaf 2.2 beschreven, zal Eumedion ook in 2015 de dialoog van haar deelnemers met de belangrijkste Nederlandse beursvennootschappen faciliteren.

- *Website*

Eumedion heeft in 2011 haar website geheel herzien. In 2014 is een update van de website doorgevoerd. Verwacht wordt dat dit in 2015 niet hoeft te gebeuren.

- *Twitter*

Het laatste nieuws van en over Eumedion zal ook te volgen zijn op Twitter onder @eumedion.

5.2 Vergaderingen van Deelnemers

Eumedion houdt in 2015 minimaal twee vergaderingen van deelnemers.

- *Voorjaarsvergadering (17 juni 2015)*

Tijdens deze vergadering legt het Algemeen bestuur van Eumedion verantwoording af voor het gevoerde beleid van het voorgaande jaar. Het jaarverslag wordt besproken en de Vergadering van Deelnemers wordt voorgesteld de jaarrekening goed te keuren. Ook vraagt het bestuur de Vergadering om decharge. Tevens evalueren de deelnemers met het secretariaat van Eumedion tijdens deze vergadering het aandeelhoudersvergaderingenseizoen 2015. De belangrijkste en opvallendste zaken die op de verschillende aandeelhoudersvergaderingen aan de orde zijn geweest, worden besproken. Daarbij wordt ook bekeken in hoeverre er zich moeilijkheden hebben voorgedaan bij het uitbrengen van de stemmen en de eigen informatieverstrekking betreffende de uitvoering van het stembeleid. De evaluatie levert input op voor de brief over de belangrijkste bevindingen van het aandeelhoudersvergaderingenseizoen die naar de Monitoring Commissie Corporate Governance Code wordt verzonden.

- *Najaarsvergadering (10 december 2015)*

Tijdens deze vergadering wordt het beleidsplan voor 2016 besproken en vastgesteld, evenals de begroting voor 2016.

5. COMMISSIES

Het beleid van Eumedion wordt voorbereid in een vijftal commissies en twee werkgroepen, waarin afgevaardigden van de individuele deelnemers zitting hebben.

6.1 Juridische Commissie

De Juridische Commissie zal zich in 2015 bezighouden met de beleidsmatige onderwerpen die in de paragrafen 2.1.1 t/m 2.1.7 aan de orde zijn gesteld. De Juridische Commissie neemt het voortouw bij het opstellen van commentaren op consultatiedocumenten en op wetsvoorstellen. Daarnaast heeft de Juridische Commissie de ambitie om position papers op te stellen over actuele corporate governance aangelegenheden als ondersteuning voor latere standpuntbepaling van Eumedion.

6.2. Verslaggevings- en auditcommissie

De Verslaggevings- en auditcommissie houdt zich onder andere bezig met beleidsmatige aspecten op het terrein van financiële verslaggeving, risicobeheersing en -management en de rol en onafhankelijkheid van de externe accountant. De Verslaggevings- en auditcommissie neemt het voortouw bij het opstellen van commentaren op de voorstellen die zijn genoemd in de paragrafen 2.1.8 t/m 2.1.11. Daarnaast zal de Verslaggevings- en auditcommissie in 2015 nauw betrokken zijn bij de evaluatie van de speerpunten 2015, aangezien beide speerpunten betrekking hebben op verslaggeving en (interne) audit. Voorts zal de commissie als 'klankbord' functioneren voor de Eumedion-vertegenwoordiger in de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ). Mede op initiatief van Eumedion zal de samenstelling en de besluitvorming van de RJ per 1 januari 2015 worden aangepast, teneinde slagvaardiger te kunnen opereren. De Verslaggevings- en auditcommissie zal kritisch in de gaten houden of dit ook daadwerkelijk gebeurt. De commissie zal voorts als klankbord functioneren voor de Eumedion-vertegenwoordiger in de adviesorganen van de International Accounting Standards Board (IASB) en van de European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) en in de Council van de International Integrated Reporting Council (IIRC).

6.3. Onderzoekscommissie

De Onderzoekscommissie zal in 2015 vooral richten op de begeleiding van de in hoofdstuk 3 genoemde onderzoeken. Daarnaast zal zij zich bezig houden met het initiëren van de Eumedion Scriptieprijs 2015 en het doen van een voorselectie van de binnengekomen scriptie. Voorts zal de Onderzoekscommissie het onderwerp voor het symposium 2015 uitwerken en sprekers benaderen.

6.4. Beleggingscommissie

De Beleggingscommissie overlegt gedurende het gehele jaar over actuele en materiële corporate-governancezaken die bij individuele beursgenoteerde vennootschappen spelen. Zij stelt voorts het Dagelijks Bestuur van Eumedion op de hoogte van flagrante afwijkingen van de geaccepteerde corporate-governancestandaarden door de individuele beursvennootschappen en zij adviseert het Dagelijks bestuur over de contacten met de betreffende beursvennootschappen en de beleidsmakers. Daarnaast bepaalt de Beleggingscommissie of een zogenoemde alert moet worden uitgestuurd wanneer een beursvennootschap een voorstel doet dat in belangrijke mate afwijkt van de geldende wetgeving, de Nederlandse corporate governance code dan wel de Eumedion-aanbevelingen opgenomen in het Handboek Corporate Governance. Daarnaast zullen de leden van de Beleggingscommissie nauw betrokken zijn bij het opzetten van en participeren in een regelmatige dialoog met Nederlandse beursvennootschappen. De Beleggingscommissie is verder verantwoordelijk voor het opstellen van de evaluatie van het aandeelhoudersvergaderingenseizoen 2015. In ad hoc situaties wordt de Beleggingscommissie ook betrokken bij het door de Juridische Commissie op te stellen commentaar op een wetsvoorstel of consultatiedocument.

6.5. Public Relations Commissie

De PR Commissie beoordeelt of bepaalde standpunten van Eumedion zich lenen voor het genereren van media-aandacht. De PR Commissie streeft ernaar om Eumedion geregeld in het nieuws te laten komen met standpunten en onderzoeksresultaten. Daarnaast is de PR Commissie actief betrokken bij het redigeren van het Eumedion-jaarverslag, -beleidsplan en -persberichten.

6.6. Werkgroep bestuurdersbezoldiging

De werkgroep bestuurdersbezoldiging werd in 2006 opgezet om de Eumedion-aanbevelingen betreffende bestuurdersbezoldiging op te stellen. De werkgroep heeft eind 2009 voorgesteld de aanbevelingen te herzien en om te vormen tot een set van uitgangspunten voor een verantwoord beloningsbeleid. Het bestuur heeft deze set uitgangspunten in oktober 2009 vastgesteld en in 2011, 2012 en 2013 op een aantal punten gewijzigd. Net als in de voorgaande jaren, zal de werkgroep na het aandeelhoudersvergaderingenseizoen de uitgangspunten toetsen op bruikbaarheid en actualiteit en nagaan of zich knelpunten bij de naleving hebben voorgedaan.

6. INTERNE ORGANISATIE

6.1. *Werven van nieuwe deelnemers en het onderhouden van contacten*

Eumedion streeft ernaar om haar deelnemersbasis ook in 2015 goed te onderhouden en waar mogelijk verder uit te breiden. Het aantal bezoeken aan deelnemers door het Eumedion-secretariaat zal worden opgevoerd. Het secretariaat zal voorts periodiek overleg voeren met de beleidsmakers in Brussel en Den Haag, met de AFM en met ESMA, met de IASB en de RJ, met de Monitoring Commissie en met een aantal maatschappelijke organisaties als DUFAS, Verbond van Verzekeraars, Pensioenfederatie, VEB, VNO-NCW, VEUO, VBA en de NBA. Ook met zusterorganisaties in het buitenland, zoals NAPF, IMA, PensionsEurope, EFAMA, ICGN en GIGN, zal regulier contact zijn. Omdat één van de prioriteiten van 2015 de beïnvloeding van de onderhandelingen over het voorstel tot aanpassing van de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten is, zal Eumedion op dit dossier nauw gaan samenwerken met ICGN, PensionsEurope, Eurosif, EFAMA, NAPF en IMA, teneinde een zo uniform beleggersgeluid te laten horen. Daarnaast zal Eumedion in 2015 regelmatig contact onderhouden met UNPRI, Eurosif, IIRC, VBDO en GRI over (inter)nationale ontwikkelingen op duurzaamheidsgebied.

7.2 *Deelname aan het maatschappelijke debat*

Eumedion zal ook in 2015 weer een actieve bijdrage leveren aan het maatschappelijke debat over corporate governance en duurzaamheid. Onderdeel hiervan is het schrijven van ingezonden stukken op de opiniepagina van kranten en/of in vaktijdschriften. De Eumedion-medewerkers zullen voorts de standpunten van Eumedion uitdragen door middel van het geven van lezingen en presentaties tijdens seminars en congressen.

7.3 *Bestuur*

Het Dagelijks bestuur zal in 2015 acht maal vergaderen. Het Algemeen bestuur vier keer. In 2015 loopt op 24 januari de tweede benoemingstermijn van Peter Borgdorff (Pensioenfonds Zorg en Welzijn), tevens bestuursvoorzitter, af. Peter Borgdorff komt in aanmerking voor een volgende benoemingstermijn van twee jaar. Dat geldt ook voor Claudia Kruse (APG Asset Management), wiens tweede benoemingstermijn op 19 december 2015 afloopt. Dat geldt niet voor Colin Melvin (Hermes Investment Management). Zijn laatste benoemingstermijn eindigt op 1 april 2015. De deelnemers van Eumedion zullen in 2015 bericht ontvangen over de kandidaatstelling voor de vacante posten.

Het bestuur en de deelnemers van Eumedion hebben zich in 2014 gebogen over de strategie van Eumedion. De discussie heeft geresulteerd in een (beperkt) aantal aanpassingen. Zo is de doelstelling van Eumedion licht aangepast, ter benadrukking van de lange termijn beleggingshorizon van deelnemers, de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de deelnemers en duurzame waardecreatie

door beursvennootschappen. De nieuwe doelstelling vergt een aanpassing van de statuten. Van de gelegenheid zal gebruik worden gemaakt om ook een aantal andere aanpassingen van de statuten door te voeren.

In samenhang met de discussie over de strategie van Eumedion, heeft het bestuur de deelnemers een nieuwe contributiestructuur voorgesteld, teneinde de financiële continuïteit van Eumedion op de middellange termijn te borgen. Het bestuur heeft voorgesteld een aantal nieuwe contributiestaffels in te voeren. De contributie over boekjaar 2015 zal aan de hand van deze nieuwe contributiestaffels worden geheven.

7.4 Secretariaat

Eumedion houdt sinds eind april 2013 kantoor in 'De Rode Olifant' aan de Zuid Hollandlaan in Den Haag. In hoofdstuk 8 van dit beleidsplan is de samenstelling van het secretariaat opgenomen. Als gevolg van het vertrek van Wouter Kuijpers naar Robeco – per 1 januari 2015 – is Eumedion op zoek naar een nieuwe, ervaren en uitstekend onderlegde legal counsel en beleidsmedewerker corporate governance. Eumedion hoopt in de loop van 2015 een vervanger te hebben gevonden.

8. CONTACT

Meer informatie over Eumedion is te vinden op de website van Eumedion: www.eumedion.nl.

U kunt ook contact opnemen met het secretariaat van Eumedion:

Eumedion

Zuid Hollandlaan 7

2596 AL DEN HAAG

Telefoon: 070 2040 300

E-mail: info@eumedion.nl

Internet: www.eumedion.nl

Voor vragen met betrekking tot dit beleidsplan kunt u zich wenden tot Rients Abma, directeur van Eumedion, Martijn Bos, beleidsmedewerker verslaggeving en audit, Wouter Kuijpers, legal counsel en beleidsmedewerker corporate governance (tot 1 januari 2015) en Daan Spaargaren, beleidsmedewerker duurzaamheid. Zij zijn allen bereikbaar op het eerder genoemde adres en telefoonnummer.